

1. המרכז הרפורמי לדת ומדינה – התנועה ליהדות מתקדמת בישראל
 2. פורום תג מאיר
 3. המטה למאבק בגזענות בישראל
 4. האגודה לזכויות האזרח בישראל
- כולם ע"י ב"כ עוה"ד אורלי ארז-לחובסקי ו/או ריקי שפירא-רוזנברג ו/או מירי נחמיאס-יסף ו/או אורי נרוב ו/או ניקול מאור ו/או נעמי קסל ו/או טל כהן טביבי אשר כתובתם לצורך המצאת כתבי בי דין :
רחוב דוד המלך 13, ירושלים
טל': 02-6203323 פקס: 02-6256260

העותרים

נגד

1. שרת המשפטים
 2. היועץ המשפטי לממשלה
- שניהם באמצעות פרקליטות המדינה, רחוב צלאח א-דין 29 ירושלים, טל. 02-6466590 פקס 02-6467011
3. הרב שמואל אליהו
- אצל: המועצה הדתית צפת, מרח' הפלמ"ח 68, צפת
טל': 04-6972438 פקס': 04-6921311

המשיבים

בקשה להגשת תגובה והודעה מעדכנת מטעם העותרים

1. עתירה זו הוגשה ביום 14.9.16. העתירה פרשה מסכת התבטאויות רחבה ביותר של המשיב 3, הן התבטאויות גזעניות והן התבטאויות מפלגתיות ופוליטיות, המצדיקות העמדתו לדין משמעתי בהתאם להוראת הדין המשמעתי החל על רבני ערים.
2. ביום 1.5.17 הגישו המשיבים 1-2 תגובה מקדמית לעתירה, בה צוין כי טרם גובשה עמדת המשיבים באשר להעמדתו לדין משמעתי של המשיב 3.
3. ביום 4.5.17 הוגשה (בהסכמת המשיבים) תגובת העותרים לתגובה המקדמית של המשיבים בה עדכנו את בית המשפט הנכבד אודות התבטאויות חמורות נוספות של המשיב 3, שנאמרו מאז הגשת העתירה ועד לחודש מאי 2017.
4. ביום 17.5.17 התקיים דיון ראשון בעתירה זו. בדיון הורה כבוד בית המשפט למדינה להגיש הודעה מעדכנת עד ליום 16.7.17.
5. המשיבים 1-2 הגישו הודעה מעדכנת ביום 18.7.17 בה צוין כי הוחלט לא להעמיד לדין משמעתי את המשיב 3. לאחר מכן נקבע מועד לדיון בפני הרכב.

6. למרבה הצער, בחודשים האחרונים ממשיך המשיב 3 להתבטא באופן שאינו הולם רב בישראל.
7. על מנת שתהיה בפני בית המשפט הנכבד התמונה המלאה לקראת הדיון בעתירה, יתבקש בית המשפט הנכבד לאפשר לעותרים לעדכן את בית המשפט אודות התבטאויות נוספות של המשיב 3 שנאמרו מאז הדיון בחודש מאי 2017, המצדיקות אף הן העמדה לדין משמעותי. בהודעה המעדכנת יבקשו העותרים גם להגיב להודעה המעדכנת מטעם המשיבים, וזאת על מנת לייעל את הדיון הקבוע בפני בית המשפט הנכבד.
8. עמדת ב"כ המשיבים: בשים לב לכך שהעותרים מבקשים להגיב עתה להודעת עדכון שהוגשה לפני למעלה מחמישה חודשים, ובשים לב לסמיכות הגשת הבקשה עם מועד הדיון, הקבוע ליום 23.1.18, המשיבים סבורים כי אין לאפשר לעותרים להגיב להודעת המשיבים מיום 18.7.17. כמו כן, המשיבים סבורים כי אין להידרש במסגרת עתירה זו לפניות הנוספות שהוגשו מטעם העותרים, החורגות מגדרי העתירה, וטרם ניתנה בהן הכרעה.
9. באשר לעמדת המשיבים, יבהירו העותרים כי לטעמם חיוני שבפני בית המשפט הנכבד תהיה התמונה המלאה אודות התבטאויות מסיתות נוספות של המשיב 3, בדיוק כפי שהגישו העותרים תגובה לפני הדיון הקודם (**בהסכמת המשיבים**) בה עדכנו בנוגע להתבטאויות שנאמרו מאז הגשת העתירה ועד למועד הדיון הקודם (מאי 2017). **מצער מאד שהמדינה מבקשת להסתיר מבית המשפט הנכבד את העובדה שהמשיב 3 ממשיך להתבטא באופן חמור ביותר כלפי הציבור הערבי והציבור הלהט"בי, עובדות שהן חיוניות ביותר לצורך הכרעה בעתירה זו.**
10. לפיכך, יתבקש בית המשפט הנכבד להתיר לעותרים להגיש את ההודעה מעדכנת והתגובה, המצורפת בזאת.

היום, כ"א טבת תשע"ח
08 ינואר 2018

אורלי ארז-לחובסקי, עו"ד
ב"כ העותרים

1. המרכז הרפורמי לדת ומדינה – התנועה ליהדות מתקדמת בישראל
2. פורום תג מאיר
3. המטה למאבק בגזענות בישראל
4. האגודה לזכויות האזרח בישראל

כולם ע"י ב"כ עוה"ד אורלי ארז-לחובסקי ו/או ריקי שפירא-רוזנברג ו/או מירי נחמיאס-יסף ו/או אורי נרוב ו/או ניקול מאור ו/או נעמי קסל ו/או טל כהן טביבי

אשר כתובתם לצורך המצאת כתבי בי דין:

רחוב דוד המלך 13, ירושלים

טל': 02-6203323 - פקס: 02-6256260

העותרים

נגד

1. שרת המשפטים
 2. היועץ המשפטי לממשלה
- שניהם באמצעות פרקליטות המדינה, רחוב צלאח א-דין 29 ירושלים, טל. 02-6466590 פקס 02-6467011
3. הרב שמואל אליהו
- אצל: המועצה הדתית צפת, מרח' הפלמ"ח 68, צפת
טל': 04-6972438 פקס': 04-6921311

המשיבים

תגובה והודעה מעדכנת מטעם העותרים

1. ביום 14.9.16 הוגשה עתירה זו, בה התבקש בית המשפט הנכבד להוציא מלפניו צו על תנאי המופנה אל המשיבים 1-2 והמורה להם להתייצב וליתן טעם מדוע לא יועמד המשיב 3 לדין משמעתי בגין המעשים וההתבטאויות המפורטים בעתירה, המהווים עבירות לפי סעיף 12א לחוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב] התשל"א-1971 וכן לפי חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים) תשי"ט-1959.
2. לקראת הדיון שהתקיים ביום 17.5.17, הגישו העותרים ביום 4.5.17 תגובה לתגובת המשיבים 1-2, בה עדכנו אודות התבטאויות חמורות נוספות של המשיב 3 מחודש נובמבר 2016 ומחודש ינואר 2017.
3. בדיון שהתקיים ביום 17.5.17 הורה כבוד בית המשפט למדינה להגיש הודעה מעדכנת ובה התייחסות לשאלת העמדתו לדין של המשיב 3 עד ליום 16.7.17. הודעה מעדכנת כאמור הוגשה ביום 18.7.17.

התייחסות להודעה המעדכנת מטעם המשיבים

4. בהודעה המעדכנת של המשיבים צוין כי הוחלט שלא לפתוח בהליך משמעותי כנגד המשיב 3 בגין שורת ההתבטאויות שפורטו בעתירה ובגין ההתבטאויות שפורטו בתגובה שהגישו העותרים ביום 4.5.17. לצד זאת צוין כי המשיבה 1 תקיים עם המשיב 3 שיחת הבהרה, אשר תדגיש כי חלות עליו מגבלות מתוקף מעמדו כרב עיר שהוא גם עובד מדינה, ולפיכך עליו להימנע מלהתבטא בעניינים מסוימים ולמתן את אמירותיו והתנהלותו וכן להימנע מהתבטאויות שיש בהן כדי לפגוע בציבור.

5. בהמלצה של סגנית היועצת המשפטית של משרד המשפטים אשר אומצה על ידי המשיבה 1, שצורפה להודעה המעדכנת מטעם המדינה, צוין כי רב עיר היא משרה ייחודית המערבת מאפיינים של עובד ציבור עם נבחר ציבור ולפיכך יש להתייחס אליה באופן שונה מאשר לעובדי מדינה רגילים ולנקוט בהליך של העמדה לדין משמעותי רק במקרים של התבטאויות קיצוניות הכוללות **הסתה וגזענות, תעמולה פוליטית או אמירות חריגות נגד מדיניות הממשלה שפוגעות באמון הציבור. אלא שבעתירה נכללו בדיוק התבטאויות כאלה של המשיב 3.** כך נאמר אפוא בהודעה המעדכנת בענין זה:

א. **ביחס להתבטאויות כנגד הציבור הערבי** אכן נאמר כי המדובר בהתבטאויות פוגעניות וגזעניות אולם צוין כי חלקן נאמרו במסגרת פסקי הלכה, כאשר לא ננקטו הליכים כלפי רבני ערים אחרים החתומים עליהם. ביחס להתבטאות החמורה שנכללה בראיון שנתן המשיב 3 בשנת 2010 נאמר כי חלף זמן רב מאז מתן הראיון וכי קיים קושי להוכיח כי דברים אלה אכן נאמרו במדויק מפיו. ביחס לפסקי הלכה נאמר כי תישקל העמדה לדין רק במקרים של הסתה לאלימות על רקע גזעני.

ב. **אשר להתבטאות בה קורא המשיב 3 להטריד את נשיאת בית המשפט העליון, את שופטי בית המשפט העליון ואת ילדיהם** צוין כי זו אכן קריאה העוברת את גבול הטעם הטוב אך מצוין עוד כי המשיב 3 ציין כי יש לקיים את ההפגנות על פי חוק.

ג. **אשר לקריאה להצביע למפלגות מסוימות**, המשיב 3 הודיע שחדל לעשות זאת לאחר ששר המשפטים הבהיר לו את האיסור הקיים בחוק בנוגע להתבטאויות פוליטיות.

עוד צוין כי ביחס לחלק מההתבטאויות, המשיב 3 מכחיש את אמירתן – למשל פרסומים בדף הפייסבוק הרשמי שלו – אך לצד זאת נאמר כי חלה על המשיב 3 אחריות לוודא שהתכנים המפורסמים בדף הפייסבוק הרשמי שלו הינם ראויים והולמים את תפקידו.

6. אם כן, **אף לדידם של המשיבים, חופש הביטוי של המשיב 3 אינו בלתי מוגבל, ותפקידו מטיל עליו מגבלות אשר אמורות להנחות אותו בהתנהלותו כרב עיר.** המשיבים מודים כי המשיב 3 התבטא באופן שאינו ראוי לרב עיר אולם ביחס לכל התבטאות חמורה נעשה נסיון להציג סיבה שבעטיה אין להעמידו לדין. אלא שהתירוצים המובאים הינם חסרי שחר, ודאי אם בוחנים אותם אל מול מסכת התבטאויותיו החמורות של המשיב 3 הנפרשת על פני למעלה מעשור ומציגה משנה סדורה של הסתה גזענית חמורה אשר אין מנוס אלא להגדירה כהתנהגות שלא כהלכה במילוי התפקיד וכהתנהגות שאינה הולמת רב עיר.

7. אשר לטענה כי קשה להוכיח כי המשיב 3 אמר את הדברים במדויק, ניתן היה לקבל טענה זו לו דובר בהתבטאות בודדת או יחידה אלא שהעתירה הציגה מסכת של עשרות התבטאויות שנאמרו במהלך כעשור – התבטאויות שבהם מגלה המשיב 3 גישה גזענית עקבית ביותר. בין ההתבטאויות שנזכרו בעתירה ישנן

התבטאויות שנכללו בראיונות של המשיב 3 לרדיו ולטלוויזיה – שלא ניתן להתכחש אליהם - שמשום מה תשובת המשיבים לא התייחסה אליהם, למשל:

- ראיון של המשיב 3 בגלי צה"ל שעסק באיומים שקיבל תושב צפת שהשכיר את דירתו לערבים. בראיון ציין המשיב 3:

"אליהו: הרבה משפחות ממש מרגישות מאוימות..

מראיין: מאוימות? איך השכרה של דירה שמשכיר ישיש בן תשעים לשני סטודנטים ערבים, איך זה משנה את האוירה המיוחדת של העיר העתיקה?

אליהו: הוא אולי ישיש בן תשעים אבל הסטודנטים לא ישישים בני תשעים ויש להם סגנון חיים משלהם, שמכובד כנראה אבל לא מתאים לאופי שלנו, לא ההתנהגות שלהם ולא סגנון החיים שלהם, לכל עיר יש אופי מה לעשות... אנחנו מסתובבים פה בעיר ורואים את הסגנון שלהם מול בנות יהודיות, ממש לא נעים מה שקורה בעיר העתיקה.. לכל אדם יש את המנטליות שלו, את הסגנון שלו, אני לא רוצה לפגוע בהם, ירצו איך שהם רוצים בחיים שלהם אבל בחורות יהודיות מפחדות ללכת ברחובות היום."

בראיון מבהיר המשיב 3 שצריך לשמור על צפת יהודית ושעל הסטודנטים הערבים הלומדים במכללת צפת להתגורר מחוץ לעיר (נספח ג).

- בכתבת טלוויזיה באותו עניין ציין המשיב 3 "לוחם תש"ח צביאלי מכניס ערבים לצפת, אנחנו מרגישים בושה, בושה כי אנחנו לא נלחמים על הארץ שלנו!" (נספח יד).

- במאמר דעה שכתב המשיב 3 עצמו ציין בין היתר "המנטליות וסגנון החיים של הערבים מבריחים את היהודים הגרים בשכונתם." (נספח טו)

- בראיון של המשיב 3 מיולי 2013 בערוץ 2 הוא מודה כי אמר שצריך "לזרוק את כל הסטודנטים הערבים מצפת" מלבד אלה שיוכיחו את נאמנותם לעם ישראל (נספח כד)

8. המשיבים מציינים כי ביחס לפסקי ההלכה יש לנקוט בהעמדה לדין רק במקרים של הסתה לאלימות על רקע גזעני, המשיבים מתעלמים מכך שהמשיב 3 מסית באופן סדרתי לאלימות. כך, למשל, בראיון רדיו מנובמבר 2015, בו קרא למרר את חייהם של שופטי בית המשפט העליון, קרא המשיב 3 לפגוע במקומות קדושים לנצרות ולאסלאם. נזכיר כי בשנים האחרונות בוצעו הצתות של כנסיות ומסגדים (למשל, הצתת כנסיית הלחם והדגים ביוני 2015) אשר העמידו בסכנת חיים את אנשי דת שהיו במקום. כך ציין המשיב 3 בראיון (נספח לג)–

"שום מסגד לא בטוח, שום כנסיה לא בטוחה... ברגע שמערכת המשפט מרשה לעצמה להשמיד להרוס ולאבד, גם הציבור יכול, לא יודע מה זה ישפיע על האוכלוסייה. מערכת המשפט עברה את הסף שלה... בית המשפט פרץ דרך לפגוע במקומות הקדושים וזה יפגע גם באסלאם ובנצרות. אם הוא פוגע לא יודע מה האזרחים יעשו, נפרץ סכר."

באמירה נוספת של המשיב 3 במהלך שיעור שהעביר הוא קרא לרצוח מחבלים מנוטרלים (נספח לא) –

"שמעתי שבמקרים כאלה ואחרים שוטרים חששו לירות במחבל או במחבלת מתוך חמלה ורחמים... אני לא מבין את זה: מה זה לא לירות במחבלת? תגמרו עליה מחסנית! זה מה שצריך לעשות."

"זאת הלכה. אם אי אפשר להרוג אותם, אז תסובנו את זה ככה שהם בסוף ימותו; תאכילו אותם אוכל מקולקל, שיקבלו קלקולי קיבה ובסוף ימותו. זה מה שצריכים ללמוד במד"א."

"צריך להבין שיותר ממה שהיהודים אוהבים את החיים, הגויים אוהבים את המוות, ומאחר שהקב"ה יודע שבני עמו רחמנים בני רחמנים, הוא התיר נקמת דם."

9. העובדה שמשרת רב עיר הינה משרה ייחודית מטילה על המשיב 3 חובות ייחודיות, הנובעות מתפקידו כמנהיג רוחני. המשיבים מציינים כי אין להעמיד לדין את המשיב 3 שכן זו תהא אכיפה בררנית לעומת רבנים ערים שלא הועמדו לדין. בענין זה נציין כי אין עוד רב נושא משרה ציבורית שהסית לגזענות באופן סדרתי ומתמשך, כמו המשיב 3 ועל כך יעידו עשרות ההתבטאויות הכלולות בעתירה. אם באכיפה בררנית עסקינן, הבה נתאר מה היה גורלו של אימאם שהיה מעז להתבטא כפי שהמשיב 3 מתבטא – כלפי יהודים. לא יכול להיות ספק שהלה לא היה משמש בתפקידו יום אחד נוסף (וראו בעניין זה ע"ע 4695-05-11 **אחמד אבו עג'ווה נ' מדינת ישראל**).

10. נדמה שנדרשת עזות מצח של ממש לטעון כי בשל חלוף הזמן מאז פורסמו הראיונות עם המשיב 3 אין להעמידו לדין כעת. נזכיר כי העותרים מנהלים תכתובת עם המשיבים מזה שנים ארוכות אלא שהמשיבים הם אלה שנקטו סחבת ונמנעו מלקבל החלטה עד אשר הוגשה עתירה זו לבית המשפט הנכבד. כך, ביחס להתבטאויות בנספחים ט"ז – י"ז נכתב במרץ 2012 כי נוכח פתיחת חקירה פלילית הושהה הטיפול המשמעתי, אלא שלאחר שהוחלט שלא להעמיד לדין פלילי לא נתקבלה כל התייחסות ביחס לשאלת ההעמדה לדין משמעתי עד ליולי 2017 (!)

11. פעם אחר פעם זוכה המשיב 3 ליחס סלחני שאינו ניתן לאף איש ציבור אחר. כך היה כאשר התנצל והבטיח לחדול מהתבטאויותיו המסיתות – ובעקבות זאת בוטל כתב האישום שהוגש נגדו, וכך ביחס להתבטאות שקראה במפורש להצביע למפלגת האיחוד הלאומי – שאין כל ספק שנאמרה על ידי המשיב 3 אך הלה טען שלא ידע על האיסור והבטיח שלא יעשה זאת שוב, והנה שוב נמחלו לו כל חטאיו.

12. קריאת תגובת המשיבים מעבירה מסר ברור שלפיו מבחינת רשויות המדינה הציבורים בהם משתלח המשיב 3 – בפרט הציבור הערבי - אינם חלק מאותו ציבור שיש לוודא כי הוא רוחש אמון במערכת הציבורית.

13. אם מבקש המשיב 3 לשחרר את רסן לשונו – יתכבד ויחדל ממשרתו הציבורית. אין להשלים עם מצב שבו המשיב 3 שם ללעג את חובותיו כעובד ציבור ומשתלח ללא הפסק במשך שנים ארוכות בציבור הערבי.

14. באשר לנטל ההוכחה הנדרש בהליך משמעתי, בניגוד לנאמר בהמלצת סגנית היועצת המשפטית של משרד המשפטים, יש הסוברים כי אין להחיל את אמת המידה הפלילית – הוכחה מעבר לספק סביר – וזאת בשל:

"(ה)הבדל המהותי שבין ההליך המשמעתי לבין ההליך הפלילי: מבחינת התכלית, מן הבחינה של סדרי הדין ודיני הראיות, ומבחינות נוספות. וכך אמר

מ"מ הנשיא חשין בבג"ץ 13/57 צמוקין נ' בית הדין המשמעתי לעובדי
המדינה:

לא הרי הליך פלילי כהרי דיון משמעתי. התביעה הפלילית נועדה לקבוע אם הנאשם עבר על החוק ואם הוא ראוי כי יטילו עליו את העונש הקבוע בחוק, ואילו הדיון המשמעתי לא נועד להעניש את ה'עבריין', כי אם לקבוע, בראש וראשונה, אם הוא עודנו ראוי לאמון אשר רחשו לו השלטונות והציבור לפני שנמתח עליו קו של חשד. לשון אחרת: הדיון המשמעתי אין מהותו פלילית, כי אם אזרחית, ואין תכליתו ענישה, כי אם הגנה."

עש"מ 5550/98 גל-אור נ' מדינת ישראל, פ"ד נג(1) 326, 331.

15. המשיבים למעשה מחילים דין זהה על דין פלילי ועל דין משמעתי ובכך מעקרים מתוכן את מערכת הדין המשמעתי, שמטרתה שונה לחלוטין ממטרת הדין הפלילי – שמירה על תדמיתו הניטרלית של השירות הציבורי. בענין גל-אור צוטט דו"ח הועדה בנושא הטיפול המערכתי במשמעת בשירות המדינה בו צוין "במכלול השיקולים ובשים לב למאפייני דיני המשמעת ומטרותיהם ולאבחנה בין דין המשמעת והדין הפלילי מחייב האיזון הראוי להימנע מזיהוי מוחלט בין דיני המשמעת לדין הפלילי."
16. העובדה שהוחלט לא להעמיד את המשיב 3 לדין פלילי אינה מצדיקה אפוא אי העמדתו לדין משמעתי. זאת בפרט בנסיבות שבהן המשיב 3 מכתים את משרת רב העיר, כאשר הוא הופך אותה לקרדום לחפור בו – ככלי לקידום משנה גזענית.
17. אשר לטענה כי למשיבים שיקול דעת רחב בנוגע להעמדה לדין, הפסיקה קבעה כי בית המשפט הנכבד יתערב בהחלטה לגבי אי העמדה לדין לא רק במקרים של חוסר תום לב אלא גם במקרים של חוסר סבירות קיצוני, הפליה, שיקולים זרים, סטייה מהותית היורדת לשורש העניין או שיקול העומד בסתירה לאינטרס הציבורי (בג"ץ 935/89 גנור נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד מד(2) 485, 526-525). כך לגבי העמדה לדין פלילי, וודאי שאין לנקוט סטנדרט חמור יותר בכל הנוגע להעמדה לדין משמעתי. לא למותר לציין כי בפסק הדין המרכזי שדן בנושא של העמדה לדין משמעתי אליו מפנים המשיבים (בג"ץ 10243/03) נושא המשרה אמנם לא הועמד לדין משמעתי אולם הומלץ על העברתו מתפקידו.
18. יפה לענייננו מסקנתו של בית המשפט הנכבד בענין גנור: "חוסר סבירות זה אינו מתבסס על סטייה קלה מהאיזון הראוי בין השיקולים השונים. חוסר הסבירות שבהחלטת היועץ המשפטי לממשלה מקורו בסטייה מהותית, היורדת לשורש העניין, עד שהמסקנה הסופית היא מופרכת מעיקרה, ובשל כך בלתי סבירה לחלוטין. עניין לנו איפוא בסטייה רצינית מהאיזון הראוי. חוסר סבירות זה מביא מחד גיסא לפסלותה של החלטת היועץ המשפטי לממשלה, ומאידך גיסא הוא מצדיק את התערבותו של בית-משפט זה."

העמדת רב אחר לדין משמעתי על ידי בית הדין למשמעת של עובדי המדינה בגין התבטאויות דומות להתבטאויות של המשיב 3

19. חוסר הסבירות הקיצוני שבהתנהלותם של המשיבים, והעובדה שהחלטתם מבוססת על שיקולים זרים, עולה גם מהשוואה למקרה של רב אחר שהתבטא באופן גזעני. הרב אליקים לבנון, רב המועצה האזורית שומרון, התבטא מספר פעמים באופן גזעני כלפי הציבור הערבי. אלא שהואיל ואין המדובר ברב עיר אלא ברב מועצה אזורית, פתיחת הליך משמעתי אינה מסורה לשיקול דעתה של שרת המשפטים אלא לאגף המשמעת בנציבות שירות המדינה.

20. העותר 1 הגיש מספר תלונות לנציבות שירות המדינה בענין התבטאויות גזעניות של הרב לבנון. בעקבות התלונות, הוחלט בספטמבר 2016 על העמדתו לדין משמעתי של הרב לבנון בגין שתי התבטאויות משנת 2014:

א. בראיון רדיו בעניין הפרדת יולדות יהודיות וערביות בבתי החולים ברחבי הארץ, והתבטאותו של ח"כ סמוטריץ' בעניין (לפיה לאחר הלידה אשתו "רוצה לנוח ולא את החפלות ההמוניות המקובלות אצל משפחות היולדות הערביות") חיזק הרב לבנון את דבריו של סמוטריץ' ואמר כי הם מבטאים את דעתו של רוב הציבור בישראל וציין "לא מדובר בסתם שנאת גויים או שנאת ערבים, לא מדובר בשנאה אלא מדובר במנטליות שונה של עם אחר שגדל במנטליות של שנאה. האלימות במגזר הערבי גבוהה משאר הציבורים ומי שמתעלם מכך טומן את הראש בחול. גם אני נמצא בבתי חולים, מבקר חולים, וכשבאה חמולה שעושה רעש..."

ב. בראיון רדיו אמר הרב לבנון "כל מכונית היא מוסד טרור וכל תחנת דלק שמספקת דלק למכוניות ערביות שנוסעות בכבישים, זו תחנה שמספקת נשק ותחמושת". עוד אמר הרב לבנון כי "אסור למכוניות ערביות לצאת מערים ערביות. ערבים שירצו ייסעו באוטובוסים. מי שמשמש ברכב פרטי כדי לתקוף ולהרוג אנשים לא יסע במכוניות".

21. ביום 27.2.17 הורשע הרב לבנון על ידי בית הדין למשמעת של עובדי המדינה בעבירות משמעת לפי סעיפים 17(2) – (3) לחוק שירות המדינה (משמעת), תשכ"ג – 1963 הקובעים כך:

(2) לא קיים את המוטל עליו כעובד המדינה על פי נוהג, חוק או תקנה, או הוראה כללית או מיוחדת שניתנו לו כדין, או התרשל בקיום המוטל עליו כאמור;

(3) התנהג התנהגות שאינה הולמת את תפקידו כעובד המדינה או התנהג התנהגות העלולה לפגוע בתדמיתו או בשמו הטוב של שירות המדינה.

הרב הורשע אפוא בהתנהגות שאינה הולמת את תפקידו כעובד מדינה.

22. ההרשעה נעשתה על פי הודאתו של הרב ובמסגרת הסדר טיעון. בטיעוני התביעה לכיבוד הסדר הטיעון נאמרו בין היתר אמירות חשובות אלה:

"(1) בצד מעמדו הדתי של הנאשם כרב, מורה דרך הלכתי ורוחני, הוא עובד מדינה המועסק כרב במועצה דתית שומרון.

2) מעמדו כעובד מדינה מחייב אותו בשמירה על כללים המחייבים עובדי מדינה.

3) חשוב כי יועבר מסר לאנשי דת לנהוג בזהירות ולשקול מילותיהם בקפידה, וזאת בשל השפעה הרבה שיש לדבריהם על קהלים רחבים.

4) הדבר נכון שבעתיים בעיתות משבר, המחייבות איפוק וריסון שכן דווקא בתקופות כאלו יש למילים המושמעות פוטנציאל השפעה רחב יותר...” (ההדגשות נוספו)

23. ביום 5.3.17 ניתן גזר הדין בעניינו של הרב לבנון. בית הדין למשמעת של עובדי המדינה גזר על הרב לבנון עונש של נזיפה חמורה בגין “התבטאויות מכלילות ופוגעניות כלפי הציבור הערבי בישראל. בהתבטאויות אלה היה משום הבעת דעות קדומות ופגיעה ברגשות הציבור הערבי בישראל.” בגזר הדין נאמר בין היתר:

”דבריו של הרב לבנון פגעו ברגשות הציבור הערבי ובמרקם העדין שבין האוכלוסיות השונות בארץ. הפוטנציאל ההרסני שבהם אינו טעון הוכחה. לעבירות שנעברו היבט ציבורי רחב, בעיקר מעצם ביצוען על-ידי הנאשם, אשר לו סמכות תורנית והלכתית כרב.”

[א'] העתק גזר הדין מיום 5.3.17 מצ”ב ומסומן כנספח א’.

24. ההתבטאויות של הרב לבנון דומות מאד להתבטאויותיו של המשיב 3. אדרבה, המשיב 3 ביטא אמירות כאלה פעמים רבות יותר ולאורך תקופה ארוכה יותר מאשר הרב לבנון. הרב לבנון משמש בתפקיד זהה לתפקידו של המשיב 3 (הראשון במועצה אזורית והשני בעיר). למרות שהרב לבנון והמשיב 3 כפופים לשתי מערכות דין שונות – בשתייהן נקבעה עבירת משמעת זהה – התנהגות שאינה הולמת את התפקיד. ולמרות זאת – הרב לבנון הועמד לדין משמעתי, הורשע ונגזר עליו עונש של נזיפה חמורה, ואילו כנגד המשיב 3 – שהתבטא פעמים רבות הרבה יותר מהרב לבנון בהתבטאויות גזעניות ומסיתות - לא ננקטו כל הליכים והמשיבים עומדים על כך שאין לנקוט נגדו בהליך משמעתי.

25. כידוע, לאי הוודאות המשפטית יש חסרונות ויש לשאוף לצמצם אותה. הודאות מביאה ליציבות וכאשר יש יציבות יכול הפרט לכלכל מעשיו בהתאם. הגדלת אי הוודאות מביאה לעידוד התדיינות ולחשש לשרירות בהכרעה המשפטית (יצחק עמית, “על טשטוש תחומים, טשטוש גבולות ואי ודאות במשפט”, דין ודברים ו’ (תשע”א) 17, 38-40). הוודאות המשפטית מחייבת אפוא כי יינקטו סטנדרטים אחידים על ידי מערכות הדין המשמעתי השונות ביחס לרבנים העובדים בשירות המדינה.

26. בנסיבות אלה, בהן הורשע אך לאחרונה הרב לבנון בשל התבטאויות גזעניות דומות להתבטאויותיו של המשיב 3, וכאשר המשיב 3 ביטא עשרות התבטאויות כאלה לאורך השנים, וכפי שנראה להלן – עודו ממשיך להתבטא באופן מסית וגזעני כלפי הציבור הערבי - שב ומתחדד חוסר הסבירות הקיצוני שבהחלטת המשיב 1 שלא להעמיד את המשיב 3 לדין והעובדה שהחלטה זו מבוססת על שיקולים זרים.

המשך התבטאויותיו המסיתות של המשיב 3

27. העותרים אינם יודעים האם שיחת ההבהרה ששרת המשפטים התכוונה לערוך עם המשיב 3 אכן התקיימה. אם שיחה כזו אכן התקיימה - ויש לקוות כי אכן התקיימה כפי ששרת המשפטים התחייבה בפני בית המשפט הנכבד - פירוש הדבר שהיא לא הביאה לכל שינוי בהתנהלות המשיב 3, שמסרב להפנים את החובות המוטלות עליו מתוקף תפקידו – ומכאן שנדרשת העמדה לדין משמעותי על מנת להעמידו על חומרת התנהלותו.

28. להלן יעדכנו העותרים את בית המשפט הנכבד על התבטאויותיו החמורות של המשיב 3 מאז הדיון הקודם (בחודש מאי 2017), המצדיקות אף הן העמדה לדין משמעותי.

התבטאויות מחודש יולי 2017

29. בחודש יולי 2017, על רקע השתלשלות האירועים בבג"ץ 3217/16 שעניינו התרת אימוץ לבני זוג מאותו המין, התפרסם בכלי התקשורת כי מספר רבנים, ביניהם המשיב 3, שיגרו מכתב למשיבה 1 על מנת לעודד אותה לדבוק בעמדה לפיה אימוץ על ידי בני זוג מאותו מין עלול לפגוע בילד. על רקע זה התראיין המשיב 3 ביום 26.7.17 בתכניתו של ניב רסקין בגלי צה"ל ואמר את הדברים הבאים:

"אליהו: מכתב הרבנים נועד לחזק את השרה שהרוב הבריא בעם יש לו אמירה..."

מראיין: אמרת הרוב הבריא בעם?

אליהו: בהחלט. הרוב הבריא זה משפחה שיש בעל ואשה ויש זוגיות כמו שהיה נהוג מאז ומקדם במשך אלפי השנים האחרונות ולא דבר שהוא לא מביא חיים, לא מביא ילדים ולא מביא שמחה גם כשקוראים לו גאה זה לא הופך את זה לגאה..."

מראיין: אתה רואה בזה דבר חולה?

אליהו: המילה חולה היא מילה מעודנת, אני חושב. זה דבר שהוא מצריך טיפול, צריך תיקון. בהחלט.

מראיין: אני חייב לומר שאני די המום... להעריך שאדם שהוא הומוסקסואל לא יכול להעניק חיים מאושרים לילד היא אמירה גם מקוממת וגם אני לא יודע מאיפה אתה שואב אותה..."

אליהו: זה דבר שצריך טיפול וצריך תיקון והוא לא דבר שצריך לקבל לגיטימציה... זה דבר שלא יכול לקבל אישור חברתי..."

אנחנו כחברה צריכים לומר שהמצב הבריא שאנחנו מחנכים ושואפים אליו זה משפחה שהיא בעל ואשה..

מראיין: אי אפשר להכליל את כל האנשים בעלי הנטייה המינית ההומוסקסואלית או הלסבית ולומר ששם הילד לא יהיה מאושר..."

אליהו: הסטטיסטיקה אומרת שמשפחות כאלה מחזיקות הרבה פחות זמן מעמד..."

מראיין: יש לך אלפי מאמינים ששומעים אותך ואני בטוח שחלק מהם בעלי נטיות הומוסקסואליות.

אליהו: צריך להזכיר, בעלי הנטיות ההומוסקסואליות בחברה הם אפילו לא עוברים את אחוז החסימה, אז בואו לא נגזים, הרעש שהם עושים הוא גדול, אבל הקיום שלהם הוא אפסי...

לא נאפשר למדינה להיות להט"ביסטן. יש טרור של הלהט"בים על המערכת, שכופה את עצמו נגד החשיבה הבריאה...

ילד זכאי לשני הורים בריאים כמו שאלוהים ברא. לתת לילד שני אבות או שתי אמהות זה פשוט לפגוע בילד."

להלן [קישור לראיון](#).

30. באותו יום, 26.7.17, התראיין המשיב 3 גם לתאגיד השידור כאן ואמר את הדברים הבאים:

"זו לא תופעה בריאה ובעולם יש מחלות וצריכים לרפא אותן ולא להתבייש לקרוא להן מחלות. לא לתת להן לגיטימציה..."

הציבור הבריא מבין שמשפחה בריאה זה אבא ואמא וככה העולם מתנהל במשך אלפי השנים האחרונות. לא רק אצל בני האדם, אלא גם בטבע וכשיש בנושא הזה איזושהי סטייה... צריך לטפל בה.

אני רוצה למנוע את זה [אימוץ על ידי להט"בים] לא בגללם... אלא בגלל טובת הילד, שהילד יקבל אבא בריא ואמא בריאה."

להלן [קישור לראיון המוקלט](#).

31. ביום 31.7.17 פנו העותרים למשיבים 1-2 בדרישה להעמיד את המשיב 3 לדין משמעתי בגין התבטאויות אלה אולם פנייה זו לא נענתה עד היום.

[ב'] פניית העותרים מיום 31.7.17 מצ"ב ומסומנת כנספח ב'.

התבטאויות מחודש ספטמבר 2017

32. בחודש ספטמבר 2017 שבו העותרים ופנו למשיבים 1-2 בעניין התבטאויות חמורות נוספות של המשיב 3, במסגרת תכניתו השבועית ברדיו "גלי ישראל" ביום 25.8.17 נשאל המשיב 3 בנוגע לסוגיית הקשר של בנות יהודיות עם ערבים וזאת על רקע מותה של תהילה אלבז ז"ל בתאונת דרכים, לגביה נטען כי הייתה מעורבת בקשר עם בחור ערבי, והתאסלמות צעירה יהודייה מאשקלון במסגד אל אקצא:

"המראיין: איך אנחנו מגיעים למצב כזה קשה שבחורים ערבים מפתים תמורת שווארמה תמורת כוס קולה או תמורת תכשיט או מלה יפה את בנות ישראל, מדרדרים אותן, לוקחים אותן, מתחתנים אותם ואז השם ירחם מכים אותן והתוצאות קשות וארורות. איך הרב יכול לחזק את עם ישראל איך להימנע, איך למנוע?"

אליהו: חכמינו.. אמרו שאסור לאכול איתם יחד על שולחן אחד... ודאי שאסור לשתות איתם יין. אסור ללכת לשמחות שלהם ולחתונות שלהם. ודאי

שאסור לשבת איתם בבית קפה או בבר... אפילו כוס מים אסור לשתות איתם, מים כשרים.. בד"ץ... אסור להתקרב אליהם, לא לאכול חלב עכו"ם ולא פת עכו"ם ולא בישול עכו"ם. חכמינו אמרו תתרחק מהם ת"ק פרסה על ת"ק פרסה... אל תגיד בשם השלום ובשם האחוה. אחווה מרחוק, כבוד מרחוק, לא מתקרבים אליהם. שום דבר.

פעם היה איזה שר חינוך חשב שהשלום יבוא מזה שנעשה מפגשים בין יהודים לערבים. אבא הזהיר אותו ואמר לו אם תעשה מפגשים יהיה אסון, אבל הוא חשב שהוא חכם גדול יותר מחז"ל, עשה מפגשים פרצה האינתיפאדה. קראו לו בטעות נבון. חבל. זה לא היה נבון ולא כלום...

המראיין: גם הנשיא הנוכחי אמר על איזה חתונה שהיתה ביפו בין יהודיה לגוי - האהבה מנצחת.

אליהו: ... בלבלו להם את המוח מי שעושה דבר כזה מבלבל את המוח. חושב שככה יכבדו אותו? ככה יבזו אותו.

הערבים בעצמם אומרים – אנחנו לא רוצים את הדבר הזה... הנכבדים בגליל לא רוצים את התערובת הזאת. למה? זאת לא אהבה אמיתית אלא בדרך כלל זה פריצות. אלה שעושים את זה הוא בוגד באשתו ולוקח איזה יהודיה שנחלשה בדעתה ובדרך כלל זה בא עם סמים, בד"כ זה בא כמו שאמרת עם מכות... צריך לדעת להיזהר מדברים כאלה...

יהודי אחד מבני ברק, אדם חרדי חשב שיחסוך כסף בשיפוץ הבית. הביא איזה גוי אחד משכם. שיפץ לו את הבית. עזב לקח גם את הבת שלו יחד אתו, עד היום חיה אתו בשכם, ילדה לו איזה עשר ילדים לחמאס. חסך בשיפוץ הבית.

קבלן אחד סיפר לי השבוע הביא הפועלים, קנה טרקטור חדש. יום אחד בצהרים באו הפועלים שלו וגנבו את הטרקטור, נסעו לרשות הפלסטינית. המשטרה אומרת לו אנחנו מצטערים... אמרו לו כמוך יש אלפים, אחד בצפת גנבו לו את כל הכבשים שלו.

השבוע, יש לי בית בירושלים. ערבי אומר זה הבית שלי.

המראיין: שמענו בצער את הדבר הזה הרב,

אליהו: לא, אתה יכול לשמוח. גרשנו אותו בבעיטה אבל החמור הזה נכנס לבית, אומר זה הבית שלי... פיהם דיבר שווא וימינם ימין שקר, אלה ידו בכל ויד כל בו, צריך לברוח מהם ת"ק פרסה על ת"ק פרסה.

מראיין: איך הוא החליט שהבית של הרב שלו?

למה לא? השופטים הם גם כן... יגידו לו למה לא, זה שלך.. צריך לדעת אלה אין להם אלוהים.

מראיין: כשקושרים אתם קשרים וזה בסוף משתלטים לא רק על הבתים
אלא גם על הבנות וגם על החיים... אבל שלא יבינו את הרב יפרשנו אותו לא
טוב כאילו שהרב קיצוני.

אליהו: מה שאמרתי התכוונתי... מי שיגיד אחרת אנחנו לא מתחשבים
בדבריו... אסור לנו לגמגם. צריכים להיות גיבורים. לומר את האמת כמו
שהיא.

מראיין: זה באמת מה שהתקשורת לדעתי השמאלנית זורעת, להפחיד
אנשים, רבנים, אישי ציבור.

אליהו: נראה את הבת של ריבלין מתחתנת עם ערבי והוא יגיד האהבה
מנצחת".

להלן [קישור לשיעור](#). הקטע הרלבנטי מתחיל בדקה 30: 16.

33. ביום 9.9.17 פנו העותרים בעניין התבטאויות אלה למשיבים אולם אף פנייה זו לא נענתה עד היום.

[ג'] פניית העותרים מיום 9.9.17 מצ"ב ומסומנת כנספח ג'.

התבטאויות מחודש נובמבר - דצמבר 2017

34. בטור שאלות ותשובות שהתפרסם בעלון "עולם קטן" בחודש נובמבר 2017, השיב המשיב 3 לשאלה על עמדתו
לגבי ציון יום רצח רבין באולפנות של הציונות הדתית:

"היום הזה משמש את השמאל להסית נגד הציבור הדתי-לאומי ולכן אנחנו
לא שם. היום הזה משמש את השמאל ההזוי שלא לומד כלום לנסות שוב את
דרכו ההרסנית לתת נשק למחבלים ולפנות בתי יהודים. היום הזה היה צריך
להיות יום של חשבון נפש לשמאל שקנה בשוחד מיצובישי וניסה להכריח
את העם לעשות שלום שקר. היה צריך להיות יום של חשבון נפש של
התקשורת ששכחה את תפקידה והשתיקה את הכעס הגדול שהיה בעם
ישראל."

35. ביום 8.12.17, במסגרת תכנית הרדיו "בחצי היום" ברשת ב', התייחס המשיב 3 להכרזתו של נשיא ארה"ב
על ירושלים כבירת ישראל, תוך התייחסות ספציפית לערביי ירושלים ולערביי ישראל. כך השיב לשאלת
המראיין על הדו קיום של יהודים וערבים בירושלים:

"אליהו: 35 אלף ערבים מהגרים כל שנה מישראל לאירופה ולמקומות
אחרים...

מראיין: את הנקודה הזו אתה מתחיל במונח "הגירה". זאת אומרת על זה
אתה מסתכל - על מי עוזב את ירושלים?

אליהו: ברוך השם. כן, ודאי. הם עוזבים את הארץ, 35,000 ערבים כל שנה
עוזבים את הארץ מחפשים חיים יותר טובים באירופה, כנראה שזה סוג של
פתרון...

מראיין: אתה אומר שצריך לעודד אותם לחפש את החיים היותר טובים באירופה?

אליהו: למה לא? מה רע בזה. טוב להם טוב לנו. במקום לריב פה שילכו לאירופה. האירופאים אוהבים אותם, לנו הם מפריעים. הם מאיימים, בשביל מה צריך את האיומים האלה...

מראיין: מה נעשה עם אלה שיישארו כאן?

אליהו: אם בן אדם יודע שהוא מתארח במדינה יהודית ומכבד אותה ברוך הבא. אם הוא חותר תחתינו – צריך לנהוג עמו בשיא מידת הדין שאפשר.

מראיין: אתה רואה במי שמחליט להישאר כאן שותף שווה, תושב מלא של העיר ירושלים?

אליהו: אני רואה בו אורח מכובד... במדינה יהודית אני מוכן לקבל אורחים מכובדים בצורה באמת מכובדת... ובלבד שלא יחתור תחת המדינה היהודית... אם בן אדם חותר תחת מדינה, מזלזל בחוקיה, מזלזל בחוקי הנהיגה, בחוקי הבנייה, בחוקי הרכוש, אני לא חושב שהוא יכול להיות אורח מכובד... אורח מכובד לא יכול לזלזל בחוקי המדינה.

מראיין: טוב, אתה מדבר על עבריינים אבל אם הוא לא עברייני...

אליהו: אני מדבר על חברה עבריינית, על חברה שמעודדת עבריינות.

מראיין: צר לי כבוד הרב, לדעתי זו הכללה.

אליהו: נכון לא אומר על כולם, אבל יש מה שנקרא חברה שלא מעודדת שמירת חוק, אם אתה מסתובב בגליל ואתה מסתכל על כל הכפרים הערבים אתה רואה שבונים ללא חוק, שנוהגים ללא חוק, שגם מדברים ללא חוק... ודאי שלא כולם אבל החברה הזו צריכה ללמוד לא להחזיק נשק בבית, לא לירות בחתונות, לנהוג כמו שצריך, לבנות כמו שצריך - אז יכבדו אותם...

מראיין: המטרה להערכתך היא לגרום להם להגר, אתה אומר את זה באופן די ברור.

אליהו: למה לא? זה דבר רע?

מראיין: לדעתי כן, לדעתי יש להם זכות לגור כאן, הם שכנים שלי...

אליהו: אם גם ערביי ישראל רוצים להגר – למה לעצור אותם? תפדל!"

להלן [קישור לראיון](#) שנערך עם המשיב 3 במסגרת התכנית.

36. ביום 13.12.17 פנו העותרים למשיבים 1-2 בגין התבטאויות אלה. בפנייה עמדו העותרים על העובדה שהמשיב 3 ממשיך להשתלח בציבור הערבי באופן המצדיק העמדתו לדין משמעתי. אף פנייה זו לא נענתה עד היום.

[ד'] פניית העותרים מיום 13.12.17 מצ"ב ומסומנת כנספח ד'.

37. יצוין כי ביום 14.12.17 פנו העותרים ביחס להתבטאות אחרונה זו גם ליועץ המשפטי לממשלה וביקשו כי יורה על פתיחת חקירה פלילית כנגד המשיב 3.

סיכום

38. מהאמור ברי כי המשיב 3 ממשיך לשים ללעג ולקלס את הוראות הדין, הן בהתבטאויות המסיתות כנגד הציבור הערבי והן בהתבטאויות המסיתות נגד קהילת הלהט"ב, כמו גם התבטאויות פוליטיות. כל זאת, באופן שיש בו כדי לפגוע אנושות בתדמיתו של השירות הציבורי.

39. **אם שרת המשפטים קיימה עמו שיחת הבהרה – ויש לקוות שכך עשתה, כפי שהתחייבה לעשות בהודעה שהוגשה לבית המשפט הנכבד בחודש יולי 2017 - אין זאת אלא שהדברים נפלו על אזניים ערלות. המשיב 3 ממשיך להתנהל שלא כהלכה ובאופן שאינו הולם רב עיר, ולהתבטא באופן פוגעני כלפי הציבור הערבי, כמו גם כלפי הציבור הלהט"בי. כל אלה – בצירוף לשלל ההתבטאויות שפורטו בעתירה – מצדיקות את העמדתו לדין משמעתי.**

40. לפיכך, יתבקש בית המשפט הנכבד ליתן צו על תנאי כמבוקש בעתירה.

41. הודעה זו נתמכת בתצהירה של הרב נעה סתת, מנהלת העותר 1.

היום, כ"א טבת תשע"ח
8 ינואר 2018

אורלי ארז-לחובסקי, עו"ד
ב"כ העותרים